

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/183286,Krakowska-Loza-Historii-Wspolczesnej-Ruski-mir-czyli-sowieckie-obozy-w-Polsce.html>
04.03.2026, 23:36

Krakowska Loża Historii Współczesnej. Ruski mir czyli sowieckie obozy w Polsce

Czym różniła się okupacja sowiecka od niemieckiej? Kogo Sowieci zamykali w obozach i więzieniach? Ile ich było i co się stało z więźniami? O tym m.in. rozmawialiśmy na spotkaniu Krakowskiej Loży Historii Współczesnej, które odbyło się 19 kwietnia 2023 r. na „Przystanku Historia” IPN w Krakowie.

19.04.2023

**OBOZY I WIĘZIENIA
SOWIECKIE
NA ZIEMIACH POLSKICH
[1944–1945]**

Obozy i więzienia sowieckie na ziemiach polskich w latach 1944–1945

- Polska w obecnych granicach
- Polska przed II wojną światową
- granice polityczne po II wojnie światowej
- obszary Rzeczypospolitej Polskiej zagarnięte i inkwetowane przez ZSRS w 1944 r.
- obszary innych państw anektowane przez ZSRS w latach 1944–1945

- 43** – frontowy obóz przyjęciowo-przesyłowy: numer porządkowy
- 43** – zbórny punkt przyjęć: numer porządkowy
- 49** – punkt przyjęć: numer porządkowy
- 279** – inny obóz specjalny NKWD: numer porządkowy

Nowiny-Błudek – inne obozy

Wołów – więzienie specjalne NKWD

Wilno – więcej niż jedno więzienie NKWD

Zawiercie – pozostałe miejsca przetrzymywania pojmanych

Gdynia – pozostałe miejscowości

Tym razem polecaliśmy słuchaczom publikację pt. „Obozy i więzienia sowieckie na ziemiach polskich (1944–1945). Leksykon”. W rozmowie wzięli udział redaktor naukowy wydawnictwa dr hab. Dariusz Iwaneczko, dyrektor Oddziału IPN w Rzeszowie oraz dr Wojciech Frazik z krakowskiego oddziału Instytutu. Prowadzenie Janusz Ślęzak, Oddział IPN w Krakowie.

Leksykon ukazuje skalę sowieckich represji w Polsce w latach 1944–1945, proces masowych

aresztowań i wywózek żołnierzy podziemia niepodległościowego, losy tysięcy Polaków w powojennej rzeczywistości, a także proces sowietyzacji naszego państwa.

Większość obozów, które były instalowane na ziemiach polskich w latach 1944-1945 miała charakter placówek „wędrujących”, określanych też mianem „lotnych obozów koncentracyjnych”, bo wędrowały wraz z przesuującym się frontem. Sowieci chętnie korzystali też z infrastruktury obozowej stworzonej przez III Rzeszę, zaadaptowali do swoich celów były niemieckie obozy koncentracyjne w Oświęcimiu i Brzezince (KL Auschwitz-Birkenau), tzw. Gęsiówkę w Warszawie i obóz na Majdanku. Również więzienie przy ul. Montelupich w Krakowie, pełniące funkcję więzienia karno-śledczego NKWD, stało się miejscem, z którego wywożono aresztowanych czy internowanych żołnierzy AK m.in. do obozów sowieckich w Donbasie, a także do Turkmeńskiej SRS.

Szacunkowo ocenia się, że na ziemiach polskich Sowieci aresztowali około 80 do 100 tys. osób, a zdecydowaną większość z nich wywieziono w głąb ZSRS. Trudne do ustalenia są dane o liczbie osób, które poniosły śmierć na skutek wyroków lub warunków, w jakich byli przetrzymywani internowani. Do tej liczby należy doliczyć jeszcze 46 tys. Polaków – jeńców z armii niemieckiej, co daje blisko 150 tys. obywateli polskich i osób polskiego pochodzenia osadzonych w sowieckich łagrach. Aresztowanie i wywiezienie na wschód znacznej części Polaków należących do wojskowych i cywilnych struktur Polskiego Państwa Podziemnego sparaliżowało możliwości przeciwstawienia się nowemu zniewoleniu.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)